

І. Ю. Тарануха, аспірантка
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

ЯКІСТЬ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ

Якість банківських активів, і перш за все кредитів, – один з найважливіших індикаторів стану банківського сектору та економіки в цілому. Прострочена заборгованість за кредитами найбільш яскраво свідчить про наявність проблем у кредитному портфелі банківської установи, оскільки вона є безпосереднім відображенням проблем позичальника і його неспроможності погасити борг перед банком.

Статистичні дані діяльності банків України засвідчують, що до 2008 року простежувалась стійка тенденція до зниження частки проблемних кредитів у кредитному портфелі та спостерігалось значне поліпшення структури кредитного портфелю вітчизняних банківських установ, і на початок 2008 року проблемні кредити становили всього 1,3 % від загального обсягу кредитного портфелю банків, а в абсолютному вираженні це складало 6,4 млрд. грн. (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка обсягів кредитного портфеля та частки простроченої заборгованості по банківській системі України

Джерело: розроблено автором на основі даних НБУ

Фінансова криза 2008 року призвела до стрімкого зростання проблемної заборгованості. Згідно зі статистикою НБУ, період найбільш активного зростання простроченої заборгованості припадає на 2009 рік, за цей період її рівень збільшився у 3,9 раза. Це було пов'язано як з ростом абсолютної суми простроченої заборгованості, так як частка в загальному кредитному портфелі банків зросла на 7,1 процентного пункту – до 9,4 % порівняно з 2,3 % на кінець 2008 року, так і з поступовим зменшенням обсягу кредитного портфеля внаслідок практично повного призупинення видачі нових кредитів.

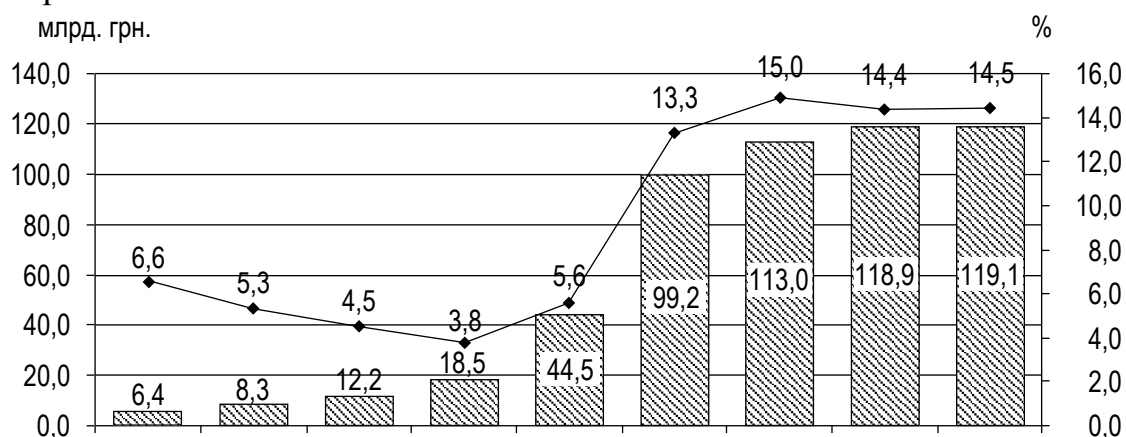
За результатами 2010 року певною мірою через ефект високої бази порівняння, а також унаслідок поліпшення економічної ситуації темп зростання залишків за простроченими кредитами сповільнився до 21,3 %.

У 2011 році більш високі вимоги до позичальників і посилення банками роботи з оцінки ризиків стримували зростання простроченої заборгованості за кредитами. Упродовж року динаміка прострочених кредитів була різноспрямованою, але у цілому за результатами 2011 року залишки за простроченими кредитами скоротилися на 5,6 млрд. грн. або на 6,5 %, і на 01.01.2012 становили 79,3 млрд. грн. Станом на 01.03.2012 значення цього показника зросло до 81,7 млрд. грн. та 9,9 % у відносному вираженні.

Також про рівень проблемності кредитних портфелів банків можна робити висновки і за величиною резервів, сформованих на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями і відображених у балансах банків та за коефіцієнтом забезпечення резервами кредитних вкладень.

Коефіцієнт забезпечення резервами кредитних вкладень характеризує якість кредитного портфелю банку, а також необхідний середній розмір резервів на кожну одиницю виданих кредитів. Позитивною динамікою показника є зниження його значення.

За даними НБУ до 2008 року простежувалась тенденція до зниження коефіцієнту забезпечення резервами кредитних вкладень, але фінансова криза 2008 року призвела до стрімкого зростання цього коефіцієнту, і період найбільш активного зростання обсягів резервів, сформованих на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями припадає на 2009 рік, за цей період їх рівень збільшився у 2,2 раза (рис. 2). Це було пов'язано з ростом абсолютної суми нестандартних кредитів та з поступовим зменшенням обсягів кредитування. За даними НБУ, станом на 01.03.2012 сукупні резерви під знецінення позик 176 банків склали 119,1 млрд. грн., або 14,5 % по відношенню до самої заборгованості за кредитами, що свідчить про збереження низької якості кредитного портфелю банківської системи України.

**Рис. 2. Динаміка обсягу резервів,
сформованих на відшкодування можливих втрат
за кредитними операціями банків**

Джерело: розроблено автором на основі даних НБУ

Офіційні дані по резервах під кредити не відображають повною мірою якість банківських кредитних портфелів. Менеджменту банків не вигідно визнавати існування проблемної заборгованості, оскільки, згідно з нормативами НБУ, вона повинна покриватися адекватними резервами. Формування резервів у великих розмірах призводить до виникнення збитків, які акціонери банків змушені компенсувати збільшенням статутного капіталу.

Тарануха, І.Ю. Якість кредитного портфеля українських банків [Текст] / І.Ю. Тарануха // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: зб. тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції (24 - 25 травня 2012 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2012. - Т. 2. - С. 182-185.